

odmev

Pismo Hrvaške planinske zveze

Spoštovani,
na Hrvaškem je veliko bralcev vašega časopisa. Zaradi njih in zaradi ostalih bralcev se odzivamo na del članka Tomaža Vrhovca Mednarodna federacija planinskih in alpinističnih zvez, objavljenega v Planinskem vestniku št. 10/2001. Citiram:

»... Slovenski planinci so bili v okviru PZJ med ustanovitelji UIAA in tudi kasneje so bili večinoma Slovenci predstavniki Jugoslavije v različnih organih UIAA ... Tako tudi ni bilo čudno, da je bila PZS že jeseni 1991, pred mednarodnim priznanjem Slovenije, sprejeta v UIAA. Kasneje so bile sprejete še planinske zveze Hrvaške, Bosne in Makedonije ...«

Hrvaška planinska zveza (Hrvatski planinarski savez – HPS; op. ur.) je bila v UIAA sprejeta istega dne kot Planinska zveza Slovenije, in sicer 28. septembra 1991 na skupščini UIAA v Budimpešti. Obe so sprejeli le kot narodni zvezi, brez možnosti polnopravnega odločanja, ker njuni državi takrat še nista bili mednarodno priznani. Kot članici s polnopravnim statusom sta bili obe priznani šele na skupščini leta 1992 v Matsumotu na Japonskem, in sicer na izrecno zahtevo predstavnika Hrvaške planinske zveze (ki se je tega zbora udeležil), da se ta točka uvrsti na dnevni red.

Bosna in Hercegovina je bila v UIAA sprejeta leta 1997, Makedonija pa 1999.

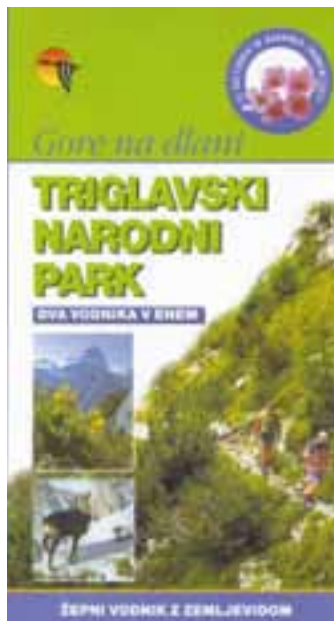
Morda bo koga zanimalo tudi, da je Planinska zveza Hrvaške kot druga planinska zveza iz Jugoslavije (statut UIAA že od nekdaj dopoljuje članstvo več planinskih društev iz ene države, vendar določa pravila pri glasovanju) postala članica UIAA že leta 1953 na

skupščini v Delfih (Grčija) in da se je kot edina republiška planinska zveza iz Jugoslavije obdržala v UIAA vse do leta 1958, ko je bilo to z odlokom iz Beograda prepovedano in je bila na zahtevo pooblaščenca Planinske zveze Jugoslavije izpisana iz UIAA.

Z željo, da objavite naš odziv v prihodnji številki Planinskega vestnika, vas prisrčno pozdravljamo.

Glavni tajnik HPS, Darko Berljak

planinska literatura

Triglavski narodni park

Triglavski narodni park je edini narodni park v Sloveniji in v sedanjem obsegu meri 83.807 hektarov. Razglašen oziroma uzakonjen je bil pred dvajsetimi leti, to je leta 1981. Sama ideja o ustanovitvi je sicer mnogo starejša, porodila se je že leta 1908, in sicer profesorju Albinu Belarju, ki je predlagal ustanovitev zavarovanega območja, imenovanega Naravo-

varstveni park nad Komarčo. Do uresničitve njegove zamisli pa žal takrat ni prišlo.

Skoraj vse je o Triglavskem narodnem parku mogoče prebrati v vodniku Triglavski narodni park, ki ga je v zadnjih dneh septembra poslala na trg založba Mladinska knjiga. Prvi vodnik po parku je izšel že leta 1985, prav tako pri Mladinski knjigi. Tokratni, žepni vodnik, na 104 straneh in s 140 barvnimi fotografijami zajema vse najpomembnejše in tudi praktične informacije.

Vsebina je razvrščena v pregledna poglavja o nastanku narodnega parka, o geologiji, površju in podzemeljskem svetu, vodovju, podnebnju, rastlinstvu in živalstvu, o območju soške fronte, o naseljih, planinah in planinskih kočah. Bralca seznanja z 48 imenitnimi naravnimi znamenitostmi in 24 prvovrstnimi kulturnimi spomeniki, obsežno pa so predstavljene tudi rekreacijske možnosti, kot so gorništvu, alpinizem, turno in alpsko smučanje, tek na smučeh, jamarstvo, kolesarjenje, jadralno padalstvo in kajakaštvo. Nanizanih je tudi deset krajinsko najzanimivejših itinerarijev, s pomočjo katerih si je mogoče ogledati skoraj celoten park. V preglednicah, ki sledijo tekstu, so podane možnosti za bivanje oziroma prenočevanje v planinskih kočah in kampih. Za strokovnjake je še posebej zanimivo tisto, na kar opozarja geolog dr. Ramovš, ki je prepričan, da tako raznolikega narodnega parka v geološkem smislu v Evropi ni. Posebnost je v kamninah in fosilnih ostankih, česar ni nikjer drugod v južnoalpskih Alpah. Posebnost so ramenonožci na Razorju, foraminifere na raznih mestih, riba ob Tominškovi poti itn. Pomembno in koristno je tudi to, da je vodniku dodan podroben zemljevid v merilu 1:50 000. Posebna pozornost je na njem posvečena planinskim potem in itinerarijem (ne itinerarijem, kot so zapisali na karti), naravnih dediščin in kulturnim spomenikom. Izde-

lal ga je Geodetski zavod Slovenije.

O namenu vodnika Triglavski narodni park je mogoče sklepati že iz dejstva, da je uvrščen v zbirko Turistični vodniki, in sicer v Gore na dlani (za razliko od zbirke Mesto na dlani). Ker gre v tem primeru za prostor, v katerem veljajo posebne zakonitosti, je skoraj logično, da avtorji skušajo oziroma želijo bralca in potencialnega pohodnika tudi vzgajati in ne samo voditi. Za prostor, kakršen je Triglavski narodni park, so določene dejavnosti primerne in sprejemljive, druge pa povsem neprimerne in nesprejemljive. Prav ta dimenzija daje vodniku še posebno vrednost in težo. Vzgoja obiskovalcev je dejansko edina prava pot, saj ni možnosti, da bi izsledili (vse) kršitelje pravil, ki tu veljajo. Zato je kaznovanje kršiteljev lahko le izhod v sili. Ob tem opažajo, da so tujci, ki v velikem številu prihajajo v Triglavski narodni park, glede tega bolj osveščeni in da v park prihajajo zaradi njega samega in ne toliko zaradi gora, kot to velja za nas domačine.

Avtorji besedila so Tea Lukan Klavžer, Martin Šolar, Anton Ramovš in Peter Skoberne. Za prevod v angleščino je poskrbel Franc Smrke. Vodnik je izšel v nakladi 4.000, v angleščini pa 1.500 izvodov. Cena je 3.990 tolarjev.

Tomaz Štefe

Gorniški priročnik

Jože Drab, Gorniški priročnik, PD Ljubljana – Matica, Ljubljana, 2000

Mislím, da je bila knjižica Jožeta Draba s strani slovenske planinske publike nekoliko napačno razumljena. Kot da gre za nekakega vsiljenega pastorka, ki bo zajedal domačo družino, iz njega pa tako in tako nič ne bo, ker je pač pastorek in pritepenec in nebodigatreba. Res je, ni velika literatura niti ni izvirna, tega namena knjižica tudi nikoli ni imela. Nikoli ni imela namena odkrivati Ameriko, imela pa je najboljši namen, »odkritje

Amerike« raztolmačiti mladim srcem, ki zanjo še niso kaj prida slišala ali sploh nič ali drugače povedano, z učiteljskim žarom odkrivati »odkritje Amerike« željno prisluškočim osnovnošolcem. Na tem nivoju in za te potrebe je knjižica zadela žebljico na glavico in ocenjevati jo je treba z zornega kota tega namena. Niti najmanj ni to velika znanost z novimi odkritji, pač pa je dosedanja vednost z dosedanjimi spoznanji tako izbrana in metodično podana, da je treba avtorju samo čestitati, da se je spustil tako »nizko« in osrednje stvari (vsem »ta starim« že davno znane do naveličanosti – od tod njihovo godrnjanje) preprosto sumiral za mladenke in mladeniče, ki namerjajo prve korake v trdi gorski svet. Nemara ne bi bilo nápak, ko bi bil v naslovu ali podnaslovu dal to vedeti s primernim pripisom. Druga stvar je, ali knjiga, ki bi ji lahko rekli kar učbenik, svojemu namenu metodološko in vsebinsko ustreza. O tem se ni nihče kaj prida jasno izrazil. Tudi jaz se ne bom, in sicer zato, ker se bo vrednost učbenika pokazala, ko bo šel skozi ogenj gorniških tečajev in šolskih krožkov (četudi je uspeh tam večinoma odvisen od predavateljevega nastopa). Tisto je prava kaliilnica/preskuševalnica za učbenik, čisto drugače kot oddaljena teoretska ugibanja in namigovanja (četudi brez teoretskega načrta ne gre in je o njegovi popolnosti mogoče razpravljati). Na prvi pogled je mogoče reči le, da tovrstne literature glede na vsebino (učni program) in potrebo pri nas ni ravno v preobilju.

S to umestitvijo knjige na od nje same zamišljeno mesto pa ne mislim reči, da je knjiga v svojih okvirih brez graje ali da je za mladino »vse dobro«. Ravno pri mladini je treba hoditi po prstih, mladež si prve podatke v življenju izredno globoko – za vse življenje! – zapomni in je treba prekleto pretehtati, kaj in kako ji povemo. (Učiteljska odgovornost je v tej točki neizmerna. Pametni režimi zato pošiljajo v

učiteljsko službo najbolj razgledane in vestnejše ljudi, nespametni režimi pa intelektualne odpadke, če ne kar faliranih študentov.) (No, seveda, potem tudi preklinjati ne smemo. Oprostite!) Nekaj stvari je popravil že avtor sam s priloženim listkom »Popravki«. Žal popravlja tudi pravilne stvari, tak primer je Prisank, ki ga vzvratno pelje nazaj v Prisojnik – eklatanten primer indoktrinacije iz mladih let. Ali drugače povedano: tisti, ki se zagrizeno borijo za Prisojnik, so v resnici žrtve pravkar omenjenega napačnega osnovnošolskega pouka. V človeški naravi je, da tisto, kar nam zapišejo v tabulo raso, za vse življenje vzamemo za suho zlato⁽¹⁾. Njegovemu učiteljskemu očesu pa se je izmuznil Zermatt (ki naj bo zapisan takole, zato popravimo zapis na strani 15 – s tujiimi imeni, starejšim generacijam naravnimi kot vsakdanji kruh, je danes pri vsej poplavi tujejezičnosti zmeraj večji križ, tudi v Planinskem vestniku, kjer za malomarnim avtorjem niti urednik ne popravi Linza v Lienz itn.), in nekoliko protinarodnoosamosvojitven je nedoločnik z »za« na 8. strani: »... o kakšnih posteljah pa ni bilo niti za pomisliti.« Tega si Jože kot učitelj in kot Slovenec in kot pisatelj/izobraženec ne bi smel privoščiti (če že ni imel denarja za lekturo). Tisoč let smo se osamosvajali izpod nemškega jarma, a kljub političnemu uspehu nas njihove jezikovne lovke očitno še močno grabijo za vrat. Meni kot učitelju je v takih primerih »za scagat«. (Ja, pa res! Kako fajn se kakšna reč pove z nemškim nedoločnikom! Bogve, ali bodo razni Brezniki in Toporišiči nekoč odstopili z narodnoobrambnih jezikovnih okopov in nam ga za sočno domačo govorico dovolili??)

⁽¹⁾ Nedavna skušnjava s triletno vnukinjo. Vprašal sem jo po domače zarobljeno (kot so meni nekoč zapisali v tabulo raso): »Avš jedwa sor?« Jedilne zadeve je niso kaj prida ganile, pač pa jezikovne: »To se leče ... šiiii!« (Tako so njej zapisali v njeno tabulo raso in po njenem je tako pravilno. – A kaj je konec koncev v